Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזע בלאטס ערשיינט
דרימאל יאבענטליך
פונטאג, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולדן 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדן — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולדן 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולדן 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען מאג
פ ר נ מ ע ר ר ע ן
אונד דיא פרענומעראנדען-פרייזע
בעזאנגען מיט דעם עסטאנדע דעם
עיסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיטצנער בולוואר נומ. 29,
וואו מאן אויך דיא פרענומעראנדען
אונד אנזעיגען בעלייגען.

פעסט, מאָנטאג י חשון ה.ת'ר'ם.

Nr. 123. איילפטער יאהרגאנג

Pest, den 27. Oktober 1879.

פאָליטישע איבערזיכט.

אים ערסטען ארטיקעל אונזערעס גאנצען בלאטעס ערקלערטען מיר. דאס גראממען, דאס גון דייטשלאנד מיט רוסלאנד פערבינדעט איזט, גון איזט עס דאס מערקווירדיגע אונד זאנדערבארע אין דער פאָליטיק. דאס אפט גור דיא שטאאטס-מענער צווייער שטאאטען ווענען אידער פערשיעדענען פאָליטישען ריכטונגען מיט אינאנדער פערבינדעט, ווערענד אינדעסען דיא הערדשער דער ביידען שטאאטען מיט אינאנדער פערוואנדט געפינדעט זינד. דער דייטשע קייסר-קאנצלער בישמארק האט זיך אין לעטצטער צייט מיט דעם רוסישען קייסרקאנצלער גארטשאקאָף פערבינדעט אונד צוואר ווענען דער פאָליטישען גרינדע דיא ווייל אין פאריגעם בלאטעט אנפירטען. — ווערענד אינדעסען דער דייטשע קאיזער ווילהעלם נאך אוממער אין פערזאנלידער פייינד וויגעם שווערדיגקייט זאהנעס, דעם קאיזערס פאן רוסלאנד איזט.

קאיזער ווילהעלם זאה עס דאהער מיט אונווילען אונד שווערעם הערצען, דאס בישמארק דאס בונדעס מיט רוסלאנד צערריסען אונד מיט עסטערייך-אונגארן אין בונדעס ווענען רוסלאנד גו-שלאסען האט. אנפאנגס ווילטע איהר קאיזער ווילהעלם צו דען אבמאכונגען דעם פרינצען בישמארק אין ווען ווענ צישטימונג נ י כ ט ערטהיילען, אומזאנסט ערקלערטע איהם בישמארק, דאס רוסלאנד פון דייטשלאנד געפערדערט צו ווערדען אנגעפאנגען האט — אונד דאס מאן זיך דאהער אים אינען פערבינדעטען ווענען רוסלאנד אומווערפען מוס. קאיזער ווילהעלם אבער דיבאיים קייגע פונדשאפט מיט רוסלאנד. — "אס טראט גון בישמארק — בישמארק ערקלערטע, זאפארט אבצו-דאנקען, ווענן קאיזער ווילהעלם אין דיעזע פאָליטיק גנטט ווילען — אונד דער דייטשע קאיזער מוסטע זייגעם רוסלאנד-גאנגעבען.

מיט דעם בונדעסס צווישען דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן פערבינדעט עס זיך פאָלגענדער-מאסען: נאכדעם בישמארק אונד גראפ אין זיין פאָלגשטעדט געגאנגען האטטען, ווערדע אין גענעראל דעם קאיזער אונד אנדערע פון דיעזע אבצו דיבאיים קייגע פונדשאפט מיט רוסלאנד אין פאטאראל אינגאנגען מען אונד דיעזעס פאטאראל הערטע גון פאן בי-דען קאיזערן אונטערשריעבען ווערדען זאללען. — בישמארק שיקט דען גראפען שוואלבאך צום דייטשען קאיזער, דער דאמאלס אין באד-גאדען ווער, דאס ער דאס פאטאראל אונטערשריעבען מאן קאנן זיך דענקען, דאס קאיזער ווילהעלם, דער נאך אוממער דיך דיא אינגרייסטע פריינשאפט מיט רוסלאנד קאיזער פערבינדען וואר, זיך גיר זעהר שווער ענטשלייסען קאנטע. אין אינע אב-מאכונג צו ווילען, ווערבע צו אינעם בריעפע ווע-גען רוסלאנד פון דיעזע פאָלגענדע, גראפ שוואלבאך צו טרען האטע אבבע מיט דעם דייטשען קאי-זער ווילהעלם אין ווילען, בין גון פרייסס בישמארק מיט דיעזע אבבאנגונג דיראהטע, זא אס עיר-ליר קאיזער ווילהעלם אינווילען אונד דאס פאטאראל אונטערשריעבען מוסטע.

אלס גון בישמארק בייא דער ווידערגאב דעם דייטשען קאיזערס אין בערלין דיעזעם אינען מיטי-לען פאָרטראג אובער דיא אינגער אבמאכונגען דעלם, דיא אנטע בישמארק אונטערס: אין רוסלאנדס שטעלע קאן מאן גיכט מעהר ווענען, נאכדעם רוסלאנד איזט פון דען גרוסמאכטען אנגעשטעלט, ווערלסט אין דער רוסישען אינטעגע

זינד פעלע גרוסמאכטען אונד זאנסטיגע רעיאָליצי-נגען. דיא רוסישען גענעראלע אונד שטאאטס-מענגער זינד דיא גראפטען פינגע דייטשלאנדס. דיא רוסישען פרינצען האפטען אונס. דער רוסישע קראנפרינץ איזט דער גראפטע דייטשען-פייגד אונד איבערהאלד ארבייטען דיא רוסישען גענאנדטען ווענען דייטשלאנד. —

ווערענד פאָלגס איזט עס אינטערעסאנט, דאס בישמארק נאך געגאנגענער אבערזיכטונג דיא בע-הייפטונג איבשפרוכס, דאס רוסלאנד זאממט זייגער ארמעע פון דען גרוסמאכטען דורכשיהלט אונד אנ-געשטעקט איזט — אונד ווענגאר שלל רוסלאנד אין אזיען דען קריעג פון פאר-שטעהען, אס דאס דיא ווענ-לענדע צוריקזוהעלען. אינע לאנגאנגער דעפע-שע פון 24-טען אקטאבער מעלדעט: רוסלאנד בע-הייפטעט צווייא ארמעען פון אייגען קריעג אין אזיען פאר. אייגע דריטע ארמעע, בעשטעהענד אים 4000 מאנן, ווייר אינטער גענעראל קריפמאנן נאך טורקעסטאן (אים נאדען פון אפגהאנסטאן) מאר-שיריט, דיא אנדערע ארמעע ווייר נאך דעם ווע-סטען פון אפגהאנסטאן מארשיריען אונד זיך דא מיט דען רעבעלליאנדען ווענען דיא ענגלענדער פערבינדען.

דער קריעג דער מאנטענגרינער גע-גען דיא טורקישען אלבאנעזען האט גון ווערלוסט בעגאנגען. אינע אמטלכע דעפעשע פון 24-טען אקטאבער מעלדעט: דיא ארמעע דער אלבאנעזען האט בערייס אינע שלאכט ווענען דיא מאנטענגרינער אנגענאמען. דיא שלאכט וואר אינע זעהר בלוטיגע, אס נאדען פון אלבאנען רוסטעט אלדעס ווענען מאנטענגרינע אונד ווענ-סערבען. אינע צווייטע אמטלכע דעפעשע פון 26. אקטאבער מעלדעט: דיא אלבאנעזען ווייערטען דען אנגריפ אין דיא מאנטענגרינער. דער אנגריפ ווערטע בין מיטטערנאכט. דיא טורקען זינד בע-רייט אין דאס מאנטענגרינישע געבעט אינ-געפאלען. מאנען ווייר ווערע אינע שלאכט ווייאטעט. —

אים דיעזעם לייגען קריעג האבען אין צעפע-לד נאכעד קריעג ווערדען, מאנטענגרינע ווילד זיין שווארד טורקישען לאנד דאס אים ליב. בעלייגער פערטראג גערארט בעקאנטען — אונד דיא טורקען אזלען אים דאס גיכט געבען. דיא גאנצע אינ-טאליגענץ פון אלבאנען דיא גון ווערע אינגאנגע אים ווערדען אונד אין דער אינגעגאנגענהייט אונד אין דען גרענצען מאנטענגרינס. —

ווערענד אלדעס איזט עס אינטערעסאנט, דאס בישמארק נאך געגאנגענער אבערזיכטונג דיא בע-הייפטונג איבשפרוכס, דאס רוסלאנד זאממט זייגער ארמעע פון דען גרוסמאכטען דורכשיהלט אונד אנ-געשטעקט איזט — אונד ווענגאר שלל רוסלאנד אין אזיען דען קריעג פון פאר-שטעהען, אס דאס דיא ווענ-לענדע צוריקזוהעלען. אינע לאנגאנגער דעפע-שע פון 24-טען אקטאבער מעלדעט: רוסלאנד בע-הייפטעט צווייא ארמעען פון אייגען קריעג אין אזיען פאר. אייגע דריטע ארמעע, בעשטעהענד אים 4000 מאנן, ווייר אינטער גענעראל קריפמאנן נאך טורקעסטאן (אים נאדען פון אפגהאנסטאן) מאר-שיריט, דיא אנדערע ארמעע ווייר נאך דעם ווע-סטען פון אפגהאנסטאן מארשיריען אונד זיך דא מיט דען רעבעלליאנדען ווענען דיא ענגלענדער פערבינדען.

דער קריעג דער מאנטענגרינער גע-גען דיא טורקישען אלבאנעזען האט גון ווערלוסט בעגאנגען. אינע אמטלכע דעפעשע פון 24-טען אקטאבער מעלדעט: דיא ארמעע דער אלבאנעזען האט בערייס אינע שלאכט ווענען דיא מאנטענגרינער אנגענאמען. דיא שלאכט וואר אינע זעהר בלוטיגע, אס נאדען פון אלבאנען רוסטעט אלדעס ווענען מאנטענגרינע אונד ווענ-סערבען. אינע צווייטע אמטלכע דעפעשע פון 26. אקטאבער מעלדעט: דיא אלבאנעזען ווייערטען דען אנגריפ אין דיא מאנטענגרינער. דער אנגריפ ווערטע בין מיטטערנאכט. דיא טורקען זינד בע-רייט אין דאס מאנטענגרינישע געבעט אינ-געפאלען. מאנען ווייר ווערע אינע שלאכט ווייאטעט. —

אים דיעזעם לייגען קריעג האבען אין צעפע-לד נאכעד קריעג ווערדען, מאנטענגרינע ווילד זיין שווארד טורקישען לאנד דאס אים ליב. בעלייגער פערטראג גערארט בעקאנטען — אונד דיא טורקען אזלען אים דאס גיכט געבען. דיא גאנצע אינ-טאליגענץ פון אלבאנען דיא גון ווערע אינגאנגע אים ווערדען אונד אין דער אינגעגאנגענהייט אונד אין דען גרענצען מאנטענגרינס. —

ווערענד אלדעס איזט עס אינטערעסאנט, דאס בישמארק נאך געגאנגענער אבערזיכטונג דיא בע-הייפטונג איבשפרוכס, דאס רוסלאנד זאממט זייגער ארמעע פון דען גרוסמאכטען דורכשיהלט אונד אנ-געשטעקט איזט — אונד ווענגאר שלל רוסלאנד אין אזיען דען קריעג פון פאר-שטעהען, אס דאס דיא ווענ-לענדע צוריקזוהעלען. אינע לאנגאנגער דעפע-שע פון 24-טען אקטאבער מעלדעט: רוסלאנד בע-הייפטעט צווייא ארמעען פון אייגען קריעג אין אזיען פאר. אייגע דריטע ארמעע, בעשטעהענד אים 4000 מאנן, ווייר אינטער גענעראל קריפמאנן נאך טורקעסטאן (אים נאדען פון אפגהאנסטאן) מאר-שיריט, דיא אנדערע ארמעע ווייר נאך דעם ווע-סטען פון אפגהאנסטאן מארשיריען אונד זיך דא מיט דען רעבעלליאנדען ווענען דיא ענגלענדער פערבינדען.

דער קריעג דער מאנטענגרינער גע-גען דיא טורקישען אלבאנעזען האט גון ווערלוסט בעגאנגען. אינע אמטלכע דעפעשע פון 24-טען אקטאבער מעלדעט: דיא ארמעע דער אלבאנעזען האט בערייס אינע שלאכט ווענען דיא מאנטענגרינער אנגענאמען. דיא שלאכט וואר אינע זעהר בלוטיגע, אס נאדען פון אלבאנען רוסטעט אלדעס ווענען מאנטענגרינע אונד ווענ-סערבען. אינע צווייטע אמטלכע דעפעשע פון 26. אקטאבער מעלדעט: דיא אלבאנעזען ווייערטען דען אנגריפ אין דיא מאנטענגרינער. דער אנגריפ ווערטע בין מיטטערנאכט. דיא טורקען זינד בע-רייט אין דאס מאנטענגרינישע געבעט אינ-געפאלען. מאנען ווייר ווערע אינע שלאכט ווייאטעט. —

פערשיעדענע נייאינגקייטען.

*(בי ס מ א ר ק ק ר א נ ק.) אינע הייר-טיגע בעלייגער דעפעשע מעלדעט, דאס בישמארק, ווילבער זיך עטצט אין וואר אינ אינהאלט, ערקראנקט איזט — אונד דאס מאן זיינען לייב-ארצט אים בער-לין נאך וואר אין בעריפען מוסטע.

*(נ אך ו יי ן ו אר ט א יב ע ר דיא ווידענ-עמאנציפאציאן אין דייטש-מענגיען.) אין ווייער דעגיעונגס-בלאטט איז-סערט זיך איבער דיעזען אקט וויא פאָלגט: עס איז-טערלייגט קיינעם צווייפעל, דאס דיא דענעריגע אין בעצוג אויף אידען אידשפרייליכען פאָלאן בע-טרעפפט דער דייטש-עמאנציפאציאן נאך פרעלעם גאנגענגענען האט. זא צום בייספעל וואירדע דאס גאנצע נאמענס-פערצייכנים ענער ווייען, וועלכע אנלייר אלס עמאנציפירט עיטיריגען זאללטען, ענגע-לוד געשטריכען. צווייטענס וואירדע אין אייד דיא בעקאנטע קלאסען-אינטהיילונג דער ווידען ווענ-גלאסען, ענדליך דיעס עס וא אייד. דאס ענע ווידען אין דער דאכרשא, וועלכע אינטער דער טורקישען הערשאפט שאן דאס טורקישע בוכשטע-רעכט האטטען, גונעמעהר אינע וווערעס אלס רומעניש בוכשטע בעטראכטעט ווערדען זאללען. אלל דאס מוסטע דיא רעגיערונג ענען אידרען ווילען פאללען לאסען, אס איר דיא ענענער פיר דיא ווידען-עמאנציפאציאן צו געווינען. בעטראכ-טעט מאן ווער דאס עבען צו שטאנדע געקאמ-מענע ווידען-עמאנציפאציאנס-גוטעטען געהער, זא מוס מאן זאגען, דאס דאסזעלבע פיר דיא ווידען אייד איינע גוטע וויטע האט. וואהל מוס ווערער אינצעלנע ווייע אס דאס בוכשטע-רעכט אינגאממען, דאפיר הוטטע עס אבער, דאס ענע. ווערלע אינע פאבריק ווערבעטע האבען אדער אין זאנסטיגער ווייזע אין פערדיענסט אס רומענען גאבווייזען קאנגען, וויא גוטע מיגער אללע, דיא אין דער רומענישען ארמעע גערענען — איז דיא ווערטיילונג דעם בור-גער-רעכטעס גיכט 10 אידער אידען מוסטען, דיא דעם בעגעלייד דער אבגרענען ווייען בעשטיממט ווערען, גון גיכט עס דערארטיג אינאלטען אין רומענען מיגרעסטענס 10,000, אללטען אללע דיעזע אינפערעגלד אס אידר בוכשטע-רעכט אנזוכען, דיא לאנגטען אנשטאטט דער פאן דער רעגיערונג פער-ציינעטען 1074 גיכט ווענגער אלס 10,000 ווידען ז א ג ל י ר דאס בוכשטע-רעכט ערהאלטען. דאס שווערגע איז בלאס פיר דיא אבגרענען, וועלכע אס דאס הייטאטס-רעכט אינגאממען אונד נאך עילאנגונג דעסזעלבען ווערער פאללע עצען אידרע אידען מוסטען, אס דאס בוכשטע-רעכט צו ערהאלטען. צו בעדייען איז ווייאר, דאס דיא ווידען פון דיעזע ווענען ווענעטצע קיינען געבייר מאכען נור 500 ווידען אס דיא 4 פרייסעטיטיטיגע אס אינגאנגע, נעמליך מאנטענגרינע, סערבען, בולגא-ריען אונד רומעניען מיט אינאנדער פערבינדען אס דען קריעג ווענען דיא טורקען פון אין ווייע צו בעגע-ען, אין דער טורקיא איז עטצט דורך דיא שלעק-טע רעגיערונג אינגערן אללעס פיל אונד פערדאר-בען, ענע פיר פרייסעטיטיגע גלייבען דאהער מיט רוסלאנד אלס ווילגע-דאטטער אונד טורקיא ליבס צערטיטמערן צו דאנגען. פאר-דיס זאלל אין ענגלעם בונדעס ווייסען דעם פרייסען פון בולגאריען אונד דעם פרייסען פון סערבען אב-געשלאסען ווערען אונד ווייאר אינטער רוסלאנדס פראטעקטאראט. —

פאָליטישע נייאינגקייטען.

אים אנפאנגע דער אבגעלאפענען וואך האטטען דיא בלאטטער אלס אינהאלט דיא אנגעגעבען, דאס אין בעלגיען אונד אין פרייסען אין אנגעגעבען אין

ווירד. זא ווירד דען בלעטטערן אַלגעגרעס בעריכ-טעט: „איינע אַרטשאַפט אים העוועשער קאָמטאַטע האט זיך דיעזער טאַגע מיט איינעם געזוכט אַן דיא קאָמטאַטס-בעראַדע געוועזענע וועגען אינטער-שטיצונג. דא דיא בעפאַלקערונג אַן פאַלגע דער שלעכטען ערנטע זאַנסט דעם הונגער-טאָדע פערבאַלען מוסטע, אים געזוכט וואָרד אבער אַך דערפאַרגעדאַכט, דאס וועגן דיא קאָמטאַטס-בע-דאַרדע זולאַסט קיינע אינטערשטיצונג לייסטען קאָנען. דאס געזוכ דער דאַזען דעגיערונג אינטער-בריטעט ווערדען מאָגע. דער קאָמטאַטס-אַרטיקעל קאַנטע ערלאַנגען. דיא פערהעלטנוסס דער עריעגנטען אַרטשאַפט אים אַוסגעדרוקט, דאס דאָרט דיא ערנטע ציפעלל דורכאַוס קיינע שלעכטע וואָר. „עפטאַלס דיא בעפאַלקערונג אַך איינע שטאַמטס-אינטערשטיצונג דורכאַוס ניכט אנגעוועזען איז. דאס געזוכ וואָרדע דאַדער אינפאַר אבגעוועזען. דיא נטען לייטע אַן עגער אַרטשאַפט שלעגען זע-דאַך געוואַלטיגען לעבס אינד שריגן. דאס זיא אַלדע הונגערס שטערבען מוסטען, וועגן ניכט באַלד איינע אינטערשטיצונג קאָמטע. דאס טהאַט ערדאַך דיא דעגיערונג? דיא עס עטטעס ביא דער טהייס-דעגי-לעריונג ווערד פיעל אַרבייט ניכט לעס זיא אַן ער-ווענטער אַרטשאַפט אַיסטראַמטעלן. דאס וועד געלד פערדיענען וועלל. דעם ווירד דיעזע דורך אַ-בוש ביא דער טהייס-דעגיערונג געלעגענהייט געגאַבען. דיא מאַן דאַרט אַהנעהמען נאָך 6000 אַרבי-טער בעגאַנטהיגט: אַלליין קיין איינציגער איינאַרבייטער עגער אַרטשאַפט מעריעגע זיך צור אַרבייט. דאס דאַרט דען בעסטען בעוויז לעפערט. דאס דאַרט קיינע נאָטה הערשען. זאַנדערן דאס דיא בעפאַל-קערונג דורך „שנאַדרען" אַן דער דעגיערונג אינע אינטערשטיצונג הערן פערלאַנגערט. אַלס דיעזעס יעגע אַרטשאַפטען „פערדיעצע" ווערדען מוסטען, דיא וועלדע יא אַן נאָטה אינד עלעגע שמאַכטען: — אים עראַך דיעזע אינד דערגלייכען בעגעגענען אינשעלדע צו מאַכען. דאס דער מ-וסטער דעם אינגערן אַן דיא קאָמטאַטס-בעראַדען אינגען עלאַס פערזוכעגע. אים דעם ווירד אינינע שטעללען אַלגען לאַסטען, וועלדען לייטען: דער שטאַאַט אים דאָרל פערפאַרכטעט, אַן צייטען דער נאָטה דעם פאַלגע אים אינגענען מוטטעלן אַפטע-דערפאַן. אבער עס מוס הערביא מיט אַסיר-אַרבעטסבער פאַרבוכט פאַרבונגען ווערדען. נון הענגען יא דיא קאָמטאַטס-בעראַדען אַס גענעגע-טען דיא פערהעלטנוסס דער אינגעלגען אַרטש-שאַפטען אַן אַדרען קאָמטאַטען. אַך בייטעט דא-הער, דאס דאָרט, יא וועלדע הילפע דערגעגע-אינט. דעוועלבע אינד זאַגלד, „ענען אַך אים שטאַאַטסבעטען, געלייסטעט ערדע אַרבעט מיט אַלמאַנאַלד אַן אַספאַדרלבער בערכט צו אינ-טערבייטען אינט. אַלליין אַן עדעם אינגעלגען פאַלגע מיט גענעא געפאַסט ווערדען אַב דיא הול-פע ווירקלך נאָטהיג אינד אַן ווילבער אַרט דע-זעלבע אַס צייטקעפיסטען געלייסטעט ווערדען קאָנגען. דאַמיט דיא שטאַאַטס-קאַסאַ ניכט דורך אַרבייטס-טייע מענגען, דיא גאַר אַן קיינער נאָטה-לאַגע זיך בעפינדען, אַן אַנשפּרוך גענאָמען ווערדע".

— האַפּפענטלך ווירד מיט דיעזעם ערלאַסס דער „בעטרעגרייטען שנאַדרייא" מאַנבער אַרטשאַפ-טען אַן ערע געמאַכט ווערדען. דאַמיט עכען יעגע אַרטשאַפטען אינע אַס־ייבענדע אינטערשטיצונג ערהאַלטען קאָנגען, וועלבע אינע זאַלבע ווירקלך בעגאַנהיגען; — אַן דער געסטרעגען בייסטאַאַנ-דטעצונג בעפאַרגאַטע מאַן הערען אַן טסא יעגען דעם נאָטהשטאַנדעם אים שאַראַשער קאָמטאַטע — אינד ער אינטאַרטעטע: דיא אינגאַרישע רעגיערונג האבע צו דיעזעם צוועקע פאַרלייפיג 8000 גולדען אנגעוועזען אינד טרעפפען נאָך אנאָרדנונגען, אים דיא בעפאַלקערונג דורך אַפּפענטלכע אַרבייטען עטאַאַס פערדיענען צו לאַסטען, אינגעסטען ווירד דיא רע-גיערונג ווייטערהין אַך נאָך עטאַאַס טהון. דיא אינ-טערשטיצונג זאָלל ניכט אַלס אַלמאָזען (נדבה), זאַנדערן אַלס לאָהן פיר אַרבייטען געגאַבען ווערדען.

* (ווירקלך-פערטרייבונגען אים דרום לאַנד.) אים איינער פראַגען אין זוד-רוסלאַנד, יא דער פלס „האַ" פלעגסט אינד יא דיא דאַנישע קאָלאָנען אַנגען, מיסען עטטעס דיא ווירקונגען צו לאַסטען, אינגעסטען ווירד דיא רע-גיערונג ווייטערהין אַך נאָך עטאַאַס טהון. דיא אינ-טערשטיצונג זאָלל ניכט אַלס אַלמאָזען (נדבה), זאַנדערן אַלס לאָהן פיר אַרבייטען געגאַבען ווערדען.

* (ווירקלך-פערטרייבונגען אים דרום לאַנד.) אים איינער פראַגען אין זוד-רוסלאַנד, יא דער פלס „האַ" פלעגסט אינד יא דיא דאַנישע קאָלאָנען אַנגען, מיסען עטטעס דיא ווירקונגען צו לאַסטען, אינגעסטען ווירד דיא רע-גיערונג ווייטערהין אַך נאָך עטאַאַס טהון. דיא אינ-טערשטיצונג זאָלל ניכט אַלס אַלמאָזען (נדבה), זאַנדערן אַלס לאָהן פיר אַרבייטען געגאַבען ווערדען.

* (דיא בריוטיגונגען אים ערגהעצאַגיי בריסטיגונג.) ווי דאַמען בעריכטס פאַר מאַגאַטען מיטעטעלטיט, דאס דער ווענע לאַגע פאַן שפאַנען אים דער פאַמיליע אינזעעם לאַיעס הייראַטען ווילל אינד צו צאַר דיא עערצהערצאַגין בריסטיגונג, „ווילבע אינינע נאָטע פער-אַנדטע אינזעעם לאַיעס-הייזען אים. דיא ערצ-הערצאַגין זאַר זאַגאַר שאַן, דיא ווי דיעגערייטס גע-מעלדעט אַן בעגרייטונג אַרדער מיטטער אַן שפאַ-נען. אים דען ווענען לאַגע צו בעזוכען. דען דיא אינינגעגאַנגען אַגאַ אים דער צייט לאַנגטע אַלס דער-ווערבע דיא מיליטע-שולע אַן ווען בעזוכטע. אַס 21-טען דיעזעם טראַף גון אַיינ אַסיראַדיגטליכער שפאַנישער גענאַרטער אַן ווען אַיין. אים אים גאַ-מען דיעזעם לאַגיס ביא דיעגער מאַיעסטעט. אַיינער פראַגען אַזעך. דיא ערצהערצאַגין בריסטיגע אַלס בריט דעם לאַגיס פאַן שפאַנען צו פערלאַנגען. דיא אַנשפּראַכע. וועלבע דיעזער גענאַרטע וועלבע לייטעטע „אַרטליך": אַך בין פאַן דיעגער מאַיעסטעט. דעם לאַנד אַדאַמיט פאַן שפאַנען. דאַמיט בעטריט „אַרען. ביא איינער מאַיעסטעט אים דיא אַנד דער ערצהערצאַגין בריסטיגע פיר דיעגע מאַיעסטעט דען לאַנד פאַן שפאַנען אַנצוהאַלטען!" — נאָכדעם דער לאַנד דיעגע איינלייגונג גענעבען, פיהר דער גענאַרטע אַך צור בריט אינד צום ערצהערצאַג אַלבערעסט, „ווילבע דער אַרטס (אַנקעל) דער בריט איז. „אַ פאַן אים עבעגאַללס דיא איינלייגונג צו דיעזער פאַרטע ערקלערט „אַרדע. דער גענאַרטע אינבערטיגטע הייראַט דער בריט מיט קאָמטבאַרען בעוועגטעם „בראַוו-לעס", אַן „ווילבעם דיא אַנפאַנגס-בובטאַבען דער נאָמען דער בריט אינד דעם בריטגאַמס איינגאַ-ווערד זונד. דיא אַבבעגיט ווירד אַן שפאַנען גע-פיערט ווערדען, „אַהן דיא בריט געבסט בעגלי-טונג שאַן אַס 18-טען נאָיעמבער (אַלוא נעבסטען מאַנאַטס) אבריינען ווירד.

נעשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

ווייצען פער מעטרעס 14.50—14.60 גולד.
האַפער פער פיהרעראַדר 7.75—7.80 גולד.
מיקוריזן מאַנאַטס פער אַקטאַבער 7.20—7.30 גולד.

פעסטער שלאַכטפיעה-מאַרקט, ביא דעם אַס 23-טען ד. מ. דיער אַן פעכט אבגעוואַלטענען „וואַנגע-מאַרקטע ווערדען 2222 שטיק נאָס- אינד 3121 קלייג-פיעה צו מאַרקטע גענאַמען. דעשאַן „ווערדען פערקייפט: 61 שטיק שטיערע, פער שטיק אַן 50—106 גולדען — 773 אבסען דאס פאַאר אַן 180 — 330 גולד. 1161 קיהע, דאס פאַאר אַן 130—210 גולד. 230 מעלק-קיהע דאס שטיק אַן 80—215 גולד. 191 שטיק בייפעל, דאס פאַאר צו 140—200 גולד. 181 שטיק קעלבער, דאס שטיק אַן 16—38 גולד. 3240 שטיק שאַפע דאס פאַאר 11 — 15 גולד. פייזע פער 100 קילאָ: אַכטע-פלייש 47 — 51 גולד. קוי-פלייש 46—50 גולד., קאַלב-פלייש 60 — 80 גולד. — בייפעל-פלייש 42—47 גולד.—

לאַטעא-עיינונג אַם 22-טען אַקטאַבער 1879.

דער מאַנגשטאַדט:	44	64	32	24	22
לעמבערג:	63	80	65	24	16
פראַג:	44	67	46	50	7

פעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאַר בריי ריינ.

כאַנגורז.

אַן דער דעזענען איזאַלטשטען אַרטהאַ-דאַקסען געגעגען איז דיא שטעללע אַיינעם ש"ב. דער אַיין טיכטיגער בוך תפלה אַיזט, מיט 600 גול. דען ע"ז אַהרען צו בעזעטצען. אַס פייער אַהנגע אַיך זאַאַרט צו בעזעטצען. אַפּפעטע מיט צייג-צייגסען פאַן אַרטהאַדאַקסען רבנים ווערדען בין 20-טען רעגעמבער דיעזעם אַהרעם אנגעגאַמען. ניר דעם אַרעפטטשען ווערדען דיא דייזיג-שפּעזען פערזיטשט.

פאַטמאַר, אים אַקטאַבער 1879.

(1—3) דער פאַרשטאַנד.

פּרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאַבעללע.

פּרוכט.		וויאַלשעס פר. הקטאָליטער	פער 100 קילאָגראַם
וויינען	נייער מאַגאַזער	—	— — — —
		75	13.95—13.80
		76	14.15—14.05
		77	14.35—14.25
		78	14.50—14.40
		79	— — — —
		80	— — — —
	שחיים	74	— — — —
		75	— — — —
		76	14.15—14.05
		77	14.40—14.30
		78	14.60—14.50
		79	14.75—14.65
		80	14.85—14.80
	מעסטער מאַרען	74	— — — —
		75	— — — —
		76	14. —13.90
		77	14.15—14.05
		78	14.40—14.30
		79	14.50—14.45
		80	14.70—14.60
	וויינסבערגער	74	— — — —
		75	— — — —
		76	14.15—14.05
		77	14.40—14.30
		78	14.60—14.50
		79	14.75—14.65

פּרוכט.		פער הקטאָליטער	פער 100 קילאָגראַם
קאָרן		72	10.35—10.15
	נעטסעל מאַלץ	62	10.50— 8.50
	נעטסעל פיטעטער	62	7.40— 7.—
	האַפער	41	6.80— 6.60
	קוקורוזן מאַנאַטס	—	7.50— 7.30
	אַנדערע	73	7.30— 7.20
	הייזען	—	7.10— 6.90
ווייצען	פער אַקטאַבער		14.50
			— —
	פרימאַרט		15.55
			8.85
			— —
			6.50
			— —
			— —
			— —

„איר זיין געלד" בעטרוגען האט: דאס ווערדע א איין צו שטארקער איינגריפ אין דיא מענשליכע פריהייט זיין: וואס דען ווערטהס-הייזער בעטריפט, זא ווערד ער א אין זינעם שולדען-בוכע ניכט איינ-שריבען מיסען, דאס דיא שולד עבען פיר „גע-רעכטע" דיא: מיט איינעם וארטע: דורך אין „גע-זעטץ" לאסט זיך דיעזעס איבעל נ'ממער אבהעל-פען. דא קאנטע מאן נור דורך איינע „בעסערע ערציעהונג" דעם פאלקעס אין גשטן שולען דאס גערעכטע צייל ערריכען. וואס דיא „אלטען בע-טריפט, דיא מיס מאן נאטורליך אינגשטארט ווי-טער פארט טרעטען לאסען)

"(אין טאדטער פאטער אנקלאגער גגען דען זאהן.)

איינעם „ייעזער בראטטע ווערד אים בייעם לעטזטען (לעטזטיען) איבער פאלגענדען איסערארדענטליכען פאלל בעריכטעט: „אין יעטזטער הייזערע, נאמענס „יאל שטערן, לעבטע מיט זיינעם פאטער, נאמענס ר' נפתלי שטערן, אדרעס הייזערד אין איינעם בעטערטען שטרעטע. דיא זאכע גינג ענדליך זא „ייט, דאס „יאל דען ענגשטלס פאסטע, דען איינגען פאטער דורך איינען מאר אים דעם „ייגע צו ריי-מען. דא ער זעלבסט ערא'ך הייצי דען מישה ניכט דאטטע, זא מיעטהעטע ער איינען בייער אים 25 ריבעל, דאס הייזעע דען פערדאפטען פאטער מיר טען מאנע. מאנס דאריף גינג ר' נפתלי אין אין בענאבארטעס דארף, יא ער הייזרען „יאלל, דער „יע פרעטע דורך איינען קלייגען „יאלל, מיט-טען אים „יאלדע ערהאב זיך פלאטצלך אין בייער אים דעם פערשטעקע אינ „יאללטע מיט איינעע דאלע איבער דענזעלבען הערפאללען, דא ר' נפתלי „ערא'ך דען בייער זאגייך ערקאנטען אינד איהן זאגאר פרינדליך בים נאמען אנריעד, פערלאר דער בייער דען מישה צור אייפהיטונג דעם פערבער-בענס. אייך דיא פאגע דעם ר' נפתלי, „יאיים ער איהן דענן ערמאהדען „יאללטע? זאגטע דער בייער גאנץ אפפען: „הערר! דיא האסט מיר נע איין לייד אירט איינגעכטס ציעפפט. מיר ווייגט עס איך נע איינגעפאללען, דיר עטיואס באזעס צו טהון; אללין דיין זאהן „יאל נאב מיר פינף אינד צוואנ-ציג רובעל, דאמיט איך דיך ערמארדען זאלל. נאטט פערצייהט מיר מיינע זינדען, דאך דיא ווייסט יא, דאס איינע סיממע אין 25 ריבעל פיר איינען זאל-כען אירמען מענשען, וויא איך בין, זעהר פיעל געלד איזט. איך „יאהדע דורך דאס געלד געבלענדעט, דאך פערצייהט מיר, דענן איך בעריי'ג עס אים פאללעס הערצען, דאס איך מיר דורך אין זאלכעס פערבעכען העלפען „יאללטע. איך דאבע נור דיא בישטע, דאס דיא מיר בים נערכטע ניכט פער-קראגען זאללסט. דא איך קלייגע קינדער האבע;"—

ר' נפתלי דרינקטע רעכט פרינדליך דעם בייער דיא האנד, איבערגאב איהם 5 ריבעל נעבכט אי-נעם העמדע מיט דען וארטען: „פרכטע ניכט, דיא זאכע קאממט נאר ניכט אין דאס שטראפ-גערכט. איך בין איין אלטער-ליבער יודע אינד ווערדע דאהער דען שטריב ביא אינזערעם פאממען ראבב'ער אייסמאכען לאסען. עטצט געדסט דיא אבער צו-ריק צו מיינעם זאהנע אינד אגסט איהם: „איך האבע דיינען פאטער ריכטיג געטארטעט אינד האבע דיר אלס צייכען זיין העמד נאך הייזע געבראכט?" — דער בייער „יאר הייעמיט נאטטרלך איינפערשטאנדען, ער גינג דענן איך זאגליך צו „יאל שטערן, דיר איהם דיא נאכריכט מיטצוטהיילען. דאס זיין פאטער בערייט טאדט וייא. ר' נפתלי זייערזיטס איילטע איין איינען אנדערען „יינ צום ארטס-ראבבינער, דעם ער דען נאנצען שרעקליכען פאלל מיטטהיילטע. דער פאממע מאגן צוטטערטע אן אללען גלידערן, אלס עס פאן דעם פערבערעכרישען פאגע איינעם איינעם דענען דען איינגען פאטער הארטע, ער קאנגטע דיא נאנצע נאכט קיין איינע צוטהון, זא זעהר דרעגטע איהן דער אינערהארטע פאלל איין. טאגס דאריף ליעס ער דען „יאל שטערן צו זיך רופען אינד זאגטע איהם: „רטשע בן ערדיך: דיא האסט דיינען פאטער דורך דיא הארט איינעם גערינגען הערפאר-בערגען. אללס ער זיך ערא'ך „ייערער ער-הארטע, זאגטע ער: דעבבע: עס איזט „יאהר, איך בין איין פאטער-מארדער. איך „יילל הארער אללע שטראפען אנגערהמען, דיא אבער מיר ליט, דין תורה" פערדעגנט „יערדען" — אין דער הייליגע פאללענ-דען נאכט. פינגט 12 אידר מיטטער-נאכט, „יארען אין דער שטרי-שטבע (בית המדרש) 10 פאממע ליעט דעם ארטעם אין שוואר-ציר קליידונג ערשיע-נען. ערער מיט איינעם ספר תורה אין דער הארד. דאס „בית המדרש" „יאר מיטטעלס איינעם פאר-האנגעם אין ציייא טהיילע אבגעטהיילט. אין איינער אבטהיילונג בעפאנדען זיך דיא 10 פערזאנען נעבסט דעם הארבייער אין דער אנגעלעגהייט. אין דער אנדערן אבטהיילונג „יאר דער טארטגעליכען ר' נפתלי פערבארגען. נאכדעם איינע קאפיטעל תהלים גזאגט „יארדען, נאכדעם דער הארבייער איינען „שופר" הערפאר, אינד אינדעם ער איינע „תקיעה גדולה" נעמאכט האט, „ענדעטע ער זיך פלאטצלך מיט דעם געזיכטע נעגען דען פאדהאנ-אינד רייע: „דא הייליגע נשמה דעם ר' נפתלי, דיא ביזט מיר דעם נאכטס אים טריימע ערשיענען אינד פערלאנגטעסט נעגען דיינען פאטער-מארדערישען זאהן איינען „דין תורה". דיין זאהן שטעהט בעריים הער פאר דעם בית דין, דיא קאנגסט גנעמערה דיינע אנקלאגע בעגיגנען?" — פאן הינטער דעם פאר-האנגע הארטע מאן נין איין דר'מאליגעס ליזעס „הוסטעלן". דא בערעקטע זיך גלייך דאס געזיכט דעם אנגעקלאגטען מיט טאדעס-בלאסע. אלס אבער איך איינע „ארטע דער קלאגע פערנעהם-באר „יאהדען, שטרעטע דער אנגעקלאגטע פלאטצ-לך צו באדען, פאר „יאר טאדט. פאר שרעקען „יאהדע דערזעלבע פאן שלאגע גערהרט. — דער פאלל בלייבע קיין געהיימנים. שאן טאגס דאריף „יאהדע דער ראבבינער זאממט זיינעם גאנצען „מנין" פערהאפטעט. אין גאנץ ליטהויען הערשט אינטער דען „דען איינע גראסע אייפערונג. דא דער ראב-בינער צו ברעסט-ליטאווסק קיין אנדערער איזט, אלס דער בערהמטע רעבבע ר' יסף בער. דער „ייט אינד ברייט אלס הייליגער מאן אינד „גטער „יד" פער-עהרט אינד האכגעאכטעט „יערד:

"(אטהשטאנד-ארבייטען.)

עס איזט אין אללעמיינער גרודזאטזין: „עס גיבט קיין אינגליך, „אביא ניכט איך עטואס גטעטס הע-רוסקאממט;" דיא הייערזיג גאטה אין מאנכען גענגנדען דרעפפט איך ניכט אהנע אללען נטצען בלייבען. אין איינער „ינגסטען זטצונג דעם „יכס-טאגעס „יאהדע גערמלך הערר פאן טסא דורך דען דעפטרטען בי-אנא„יטש אינטערפעללרט. „יא דענן דיא רעגיערונג דער נאטה אים שראשער קאמ-טאטע, „יא דיא בעפאלקערונג שאן עטצט פאם הנגערסטאדע בעראהט איזט. אבצתהעלפען גע-דענקע? מינסטער-פרעזידענט מטא עריי'דעטע: „פאר אללעס האבע איך שאן פאר קורצעס 800 גלדען אנגעי'עזען. דאמיט פאלליי'ג דיא געפאהר איינעס הונגער-טאדעס אבגעי'ענדעט „ערדע. איבער-דעם האבע איך זאהנע געטראגען. דאס דען ליי'טען גגלעגענהייט צור ארבייט געבאטען „יערדע. דאמיט זיא זך דאס נאטהגע „דורך ארבייט" פערדיענען קאנגען. נאכדעם דער שטאאט „יא ניכט זא „יייך איזט אים „גטעגענע צו פערטהיילען. דיא שטראפט פאן גרייאלט נאר סיידענך אים שראשער קא-מטאטע העטטע שאן לענגסט אי'סגעבי'ט „יערדען אללען. אים פאר-ליי'גען בארשטע איך שאן אין אינע סממע דשענס דער רעגיערונג בעשטממט. אים דעזע שטראפט צו פאללעגרען. דאס פארלאמענט האט „ערא'ך דעזע סממע אים דעם בארשטע גע-שטרכען. „יעסאהלט דער אי'סביא דיזע שטראפט אנטערלאסען „יערדען מיסטע. נאכדעם „ערא'ך „יעטצט זיך דיזען שטראפטע-ביא דער נאטה-ליי'גען בעפאלקערונג אים שראשער קאמטאטע

ביזט מיר דעם נאכטס אים טריימע ערשיענען אינד פערלאנגטעסט גגענען דיינען פאטער-מארדערישען זאהן איינען „דין תורה". דיין זאהן שטעהט בעריים הער פאר דעם בית דין, דיא קאנגסט גגמערה דיינע אנקלאגע בעגיגנען?" — פאן הינטער דעם פאר-האנגע הארטע מאן גן איין דר'מאליגעס ליזעס „הוסטעלן". דא בערעקטע זיך גלייך דאס געזיכט דעם אנגעקלאגטען מיט טאדעס-בלאסע. אלס אבער איך איינע „ארטע דער קלאגע פערנעהם-באר „יאהדען, שטרעטע דער אנגעקלאגטע פלאטצ-לך צו באדען, פאר „יאר טאדט. פאר שרעקען „יאהדע דערזעלבע פאם שלאגע גערהרט. — דער פאלל בלייבע קיין געהיימנים. שאן טאגס דאריף „יאהדע דער ראבבינער זאממט זיינעם גאנצען „מנין" פערהאפטעט. אין גאנץ ליטהויען הערשט אינטער דען „דען איינע גראסע אייפערונג. דא דער ראב-בינער צו ברעסט-ליטאווסק קיין אנדערער איזט, אלס דער בערהמטע רעבבע ר' יסף בער. דער „ייט אינד ברייט אלס הייליגער מאן אינד „גטער „יד" פער-עהרט אינד האכגעאכטעט „יערד:

"(אטהשטאנד-ארבייטען.)

עס איזט אין אללעמיינער גרודזאטזין: „עס גיבט קיין אינגליך, „אביא ניכט איך עטואס גטעטס הע-רוסקאממט;" דיא הייערזיג גאטה אין מאנכען גענגנדען דרעפפט איך ניכט אהנע אללען נטצען בלייבען. אין איינער „ינגסטען זטצונג דעם „יכס-טאגעס „יאהדע גערמלך הערר פאן טסא דורך דען דעפטרטען בי-אנא„יטש אינטערפעללרט. „יא דענן דיא רעגיערונג בי-אנא„יטש אינטערפעללרט. דער נאטה אים שראשער קאמ-טאטע, „יא דיא בעפאלקערונג שאן עטצט פאם הנגערסטאדע בעראהט איזט. אבצתהעלפען גע-דענקע? מינסטער-פרעזידענט מטא עריי'דעטע: „פאר אללעס האבע איך שאן פאר קורצעס 800 גלדען אנגעי'עזען. דאמיט פאלליי'ג דיא געפאהר איינעס הונגער-טאדעס אבגעי'ענדעט „ערדע. איבער-דעם האבע איך זאהנע געטראגען. דאס דען ליי'טען גגלעגענהייט צור ארבייט געבאטען „יערדע. דאמיט זיא זך דאס נאטהגע „דורך ארבייט" פערדיענען קאנגען. נאכדעם דער שטאאט „יא ניכט זא „יייך איזט אים „גטעגענע צו פערטהיילען. דיא שטראפט פאן גרייאלט נאר סיידענך אים שראשער קא-מטאטע העטטע שאן לענגסט אי'סגעבי'ט „יערדען אללען. אים פאר-ליי'גען בארשטע איך שאן אין אינע סממע דשענס דער רעגיערונג בעשטממט. אים דעזע שטראפט צו פאללעגרען. דאס פארלאמענט האט „ערא'ך דעזע סממע אים דעם בארשטע גע-שטרכען. „יעסאהלט דער אי'סביא דיזע שטראפט אנטערלאסען „יערדען מיסטע. נאכדעם „ערא'ך „יעטצט זיך דיזען שטראפטע-ביא דער נאטה-ליי'גען בעפאלקערונג אים שראשער קאמטאטע

איינפלוסייכער. דא אבער דיא קאלאקען דיא ריכטיגע ליי'גען אנגענאמען האבען, זא דעטצטע דיא קאטראלישע נטסטלוכקייט אין פאלען פאטטיטרינגען דעזע קאלא-קען, דיא נטסטלוכען „יינטצטע, דאס זיך דיא קאלאקען עגס-ווערע צור ראטיש-קאטהאלישען ערליגאן בעקעגנען, אדער דאס מאן זיא גגנגלוך איינראטטע.

מאן האט דאהער אינפאלגע דעזער אינסטרגטיאן דער נייסטלוכקייט אייגע קעקטגנג אינד בעריי'ניגנ גגנגען דעזע קאלאקען אנגעגנגערט, אים וא צור אנגאהטע דעם ראטיש-קאטהאלישען גלויבענס צו צייגנגען, גגנגען דיי-זע קעקטגנג „יטגנגס דער פאלגישען ערציעהונג שטיפטגנגען גן דיא קאלאקען אייגע ריגליגיגאן גגנגען דיא פאלגען, דיא קאלאקען „יאהדען אבער אנפאנגס בעיגגנגס אינד דאנן גאך ג ערר אנגעדייקט.

אין דער אוקראגא אינד אין קליין-יוסלאנד (בייגר פרייגגגען זינד אין יוד-יוסלאנד גאהדלך פאם שוואגגגען מעגגען) האבען דייא פאלגישע ייגגע עדעל-לייטער דיא ערגר-שאפט איבער דיא קאלאקען איבערגאמטגן. דיעזע דיעסגן; קאנגגפאלסקי, וישנאווצקי אינד פאפאצגן. דיעזע דייא פאלגישען עדעל-לייטער „יאללטען זיך גגטס אללען מיט דען „יאללען אינד דייטען קאלאקען אבגעגגן, דיא דעשפטגן דאהער אין דיעזע קאלאקען-לאנדע אייגדע אייגדע האפ-יידען אין, דאמיט דיעזע דיא פאלגען שטייגגן פאן דען קאלאקען איינ-ריגגען „יאללען. דיא פאלגישען עדעל-לייטער האבען גגגגליך דיא קאלאקען-שטייגגן אן דיא „יידען גגטס גגשטפפטגן מאכטגן. קיין קאוואק בייגגטע זיך עשוא אייגגען „יידען צו בעליידיגגגן אדער אים וגגגגן „יייגגר שטייגגגע בים אייגגגייגגגן. דער שטייגר פאר-ייגגגר

צו מאכגגן, דא ער דאגגן פאן דען פאלגגן אייגגן דאס הער-שעפטגר בעשטפאס וואיידיג.

זא „יואיידיג נאך אינד נאך דיא אוקראגא אינד קליין-יוסלאנד פאן פאלגגן „יידען בעוואהגגגן. „יעלגגע דייר בעשייגגגדע גגעגגדגגן בגלדגגגגן. דיא קאלאקען מיטטגגן פאן דעדגגם גגיא-גגבאדגגגגן קגגדע, פאן „יעדגגם גגיא-פגר-דייאאטגגגן מאאדע אייגגע שטייגר אן דיא „יידען צאהלגגן. דער דדגגגגר שטייגר-פאאכטער דאאטטע אאאר דען שטייגגגר דיא ריכטיגגגן דגגגגגר אים בעוויגגגגג

ווערן זעלבסט טיט דעמזעלבען צײַט־ערען ווער ״דער רייבע באַנקהויז־אַנהאַבער, הערר הלל, האָט אַנדעם אים דאס בײַרגער־רעכט שאָן אַנגעזוכט אונד צוואַר נור אים דעם גרונדע, אים אויך דאָ אַבײַגען ווען הײַצע אַנצײַגען, אַבײַגענעם ווערע עס אַן אונדערבט. ״ווען דאָ ווען דורך פֿערוואַרפֿונג דיעזעס געזעטצעס דער רעגערונג נײַע פֿערלענגערונגען בעראַטען וואָללטען, דאָ רעגערונג מוסטע אין דיעזער אַנגעלעגענהײט אים זעהר ווײַטגען פֿאָלשען גרונדען נאַכגעבען. דאָ מאָלדי וואָללטע זיך נעמלך פֿאָן רומענען לאָזרוסען, דאָ בעטעטע מאַן דאָ מאָלדײַשע בעפֿאָלקערונג צו דיעזער לאָזרוסונג דורך דאָ ״ווען־פֿאַנג אויף. דאָ הײַסט־אַנפֿירער דער בעוועגונג רעדעטען נעמלך נעמען: ״דאָ רומענישע רעגערונג וועלל אים עדען פֿרײַ דאָ עמאַנצײַפּאַציאָן דער ״ען ווערטעצען, וואָס דעם לאַנדע זעהר געפֿעהרלך מאַך ״עען. פֿון איזט דאָהער בעפֿעסר. דאָס ״ען אונס פֿאָן רומענען גאַנץ לאָזטרענגען. דאָ רומגעשע רעגערונג כאַנן דאָנן מאַכען, ״אַס זאָ וועלל אַללען בײַ אַ אונס אין דער מאָלדײַשע ״ערדען דאָ ״ווען גרעכט פֿאַנצײַפּרט״ — עס איזט זעלבסטפֿערשטענדלך, דאָס דאָ רעגערונג עס אויך דיעזע לאָזטרענגען, ״אָרדער רומענען פֿאָסט דאָ העלפֿעט זײַנעס געבעטעס אינבסען ״ווערדע. נוכט אנדאַטמען לאַסען דורפֿטע. אים דיעזע ״טרענגען״ צו פֿערמײדען, זאָה זיך דאָ רעגערונג דאָהער געגאַנטהעט, בעצײַלך דער ״ווען־עמאַנצײַפּאַציאָן מאַכען ״כטענען פֿונקט אַהרעס אײַסבײַגעלכען פֿלאַגעס פֿאָללען צו לאַסען״. דאָ ״ווען מוסען דאָ לאַנגע דער רעגערונג ווערדען, אַבײַגענס דורפֿען זאָ אַ נוכט פֿערגעסען. דאָס ״ען עס ״ווערלך צײַט ״ברענגען״ געגאָמען ״ערע. דאָ ״ווען אין דער מאָלדײַשע אין נאַסע געפֿאָהר געראַטהען ״ערען; מאַן דענקט זיך אַ״נמאָל דאָ ״ווענפֿינדלך מאָלדי, ״ען דאָ רומענישע רעגערונג. דאָרט מעהר קײַן ״אָרט הײַנען צו ״ערען העפֿטע״: — זאָ ״ײַט דאָס ער־״ערנטע רעגערונגס־בלאַטט. ״ען אָלל דאָס רכ־טיג איזט, זאָ מאַכטען אויך ״ווערען, דאָס דאָ פֿאַרזיך „אַללאַנץ״ נוכט גוט טהוט. ״ען זאָ אויך ״עצטע דאָ רומענישען ״ווען גענען דאָס נײַע גע־זעטץ. דאָ „אַללאַנץ״ וואָללט אַ אַללען ״ען העלפֿען; ״אַס העטטע זאָ אַלזאָ דאָפֿאָן. ״ען עס ״ווערלך צו אַ״נער לאָזרוסונג דער מאָלדי״ פֿאָן רומענען גאַלאָמען ״ערע; דאָ רומענישען ״ווען העטטען ״ווערלך אין בעססערעס עמאַנצײַפּאַציאָנס־געזעטץ ערהאַלטען. ״ערדענער דאָ ״ווען אין דער מאָלדײַשע „גאַנץ רעכטלאָ״ געבראָכען ״ערען; עס ״ערע דאָך אין אַ״נרעכט, דאָ רומענישען ״ווען אויף לאַסטען אײַדער גלײַכגעגאַסטען אין דער מאָל־

פֿאָלליעטאָן.

דאָ ״ווען אין רוסלאַנד.

(21-טע פֿאָרטזעצונג.)

אײַלפֿטעס קאַפּטעל.

נאָך נעמײַאי״ — נאָך נעמײַאי איזט דאָס אַנגלוק־נע בײַזיס־מאַך נעפֿאָרען״: — קענט דער לעזער ״ען־אַ״ט? — ווען ער איזט קענט, זאָ ווײַז עס איזט בײַם נאָ־מען נעמײַאי דורך מאַך אונד בײַן שוויגען. — יאָ, דיע־זער קלײַנע אַ״ט נעמײַאי דאָס אין דער נעשיכטע דער ״ווען אין רוס־פֿאָלען אַ״נע לײַדער ״ער־״ווען בעראַטהטהײַט אונד אַ״נע־״ערנטע. — זאָ דער שטעקלען לײַדענס־נעשיכטע דער ״ווען בײַ אַ״ווען ״ווישלען״ אונד „גלות שאָנען״ נעהאַ־אויך דאָ „גזרת ה׳״, נעמלך דאָ ״ווען־פֿערפֿאָלגונג אין פֿאָלען, ווערלכע עכען אין דיעזעס אַ״טע נעמײַאי דען שעק־לײַכען אַנאַנט נעאַמטען.

דאָ „גזרת ה׳״ וואָ נאָך שטעקלכער אלס „גלות שפֿאַנען״. אין שפֿאַנען ״ווען בײַ דאָ דער ״ווען־פֿערפֿאָלגונג ״ווישאָ הונדערטס ״ווען אומגעקאָמען, ״ווערענד בײַ דאָ דער ״ווען־פֿערפֿאָלגונג אין פֿאָלען נעראַדע דאַס־פֿעלך זאָ פֿיל, נעמלך וכנסאָל הונדערטס ״ווענער ״ווען, אומגע־בראַכט ״ווערען.

״ווען ווײַ אין דיעזעס ראָמאַנ נעכען דער אינטע־עסאַנטען עדעלגונג אויך „דאָ נעשיכטע דער ״ווען אין רוסלאַנד״ בעגרײַפֿען וואָללען, זאָ מוסען אויך דיעזע שטעקלכען ״ווען־פֿערפֿאָלגונג בעגען אַבגען אונד אויך דאָ אַ״ן דיעזע אויסגעשלעכטען פֿאָלגען אויפֿגעדעקט ווערען. דאָ ״ווען אויך אונטער אַ״נע אַנדערע גלײַכבענענדע אַנגעזעהענסטען אין דער מאָל־

דיי אויך אַ״נמאָל גלײַכלך מאַכען צו וואָללען; אַ״נ־זעדעס ערגאַטענס זאָללטען וואָהל דאָך פֿעלל־מעהר דאָ ״ווען אין רומענען פֿאָן דעם נײַען גע־זעטצע דען מאָגליכסט גראַסטען געבראַך מאַכען, אין ״ווישעס שפֿרײַבאַרט ליטעט: „ווער דען קרײַצער נוכט עהרט, איזט דען גלדען נוכט ווערטה״? מאַן מוס אויך אין ״ענגער גנסטיגעס געזעטץ אַנ־עדמען, אים זך זאָראַן אין בעססערעס ערקענטנ־פֿען צו קאָנען. זונר אַ״נמאָל 1000 ״ווען אין רומע־נען ״ווערלך עמאַנצײַפּרט. דאָנן ווערדען דאָ פֿאָלל־לוכט דאָהין ״ווערקען קאָנען, דאָס דיעזעס געזעטץ ״ערבעססערט ״ווערדע; אַז מײַסטען זונר ״ערדאָך דאָ ״ווען אין דער דאָבראַ״ווישע אַז בעדײַערן. דיעזע אַ״נ־דען אַ אַנטער דער טרײַקשען הערשאַפֿט פֿאָללל־בעערבטיגט שטאַאַטס־בײַגער, אונד זאָללען נון בײַ אַ דען רומענישען קאָמען ״ערדענס אים דאָס בײַגער־״ערבט בעטטעלן; דאָס איזט וואָהל האַכטט אונאַנגענגען. אין בעגען אײַ דאָ ״ווען אין דער דאָבראַ״ווישע איזט דענען אויך דאָס פֿערפֿאָהרען דער רומענען נוכט צו עכטפֿערטגען. דאָ ״ווען אין רומענען האַטטען בײַהער קײַן בײַגערעכט. ״ען־האַלט עס זך גאַר דאָרום האַנדעלטע, אַנטער ״ען־בען בעראַנגענען דענזעלבען אין זאָלכעס עדטהײַלט ״ערדען, דאָ ״ווען אין דער דאָ״ווען־״ווישע הינ־גענען בעזאַסען זײַט לאַנגע דאָס בײַגערעכט. ״ען־בעס אײַהנען פֿאָן דען רומענען ״ערדען גרײַבבט ״אַרדע. מאַן לאָנען מך נוכט לײַכט נאַטרגען. ״ע־מאַנדעס אין רעכט צו עדטהײַלען, ״ען־לכעס ״ען נוכט האַטטע. אַללען ״ען־מאַנדעס אין רעכט ״ענגענדען, אין דעסען בעזײַטען ער אַן״ען ״ען־גע אײַט, איזט עגײַס אַ״נע זעהר שטרעפֿלך־בע־״ען־בע־״ען־״ען: — אַ״נע בײַקאַ״רעסטער דעפֿעטע פֿאָן 25-טען דיעזעס מעלדעט: דער מ־נעסטער קאָאַלנעצענע שטעללטע הײַטע פֿאָלענדען אַנטראַ״: „נאַכדעם דאס נעזעטץ אַ״בער דאָ ״ווען־עמאַנצײַפּאַציאָן בעראַטטען פֿאָן בײַדען קאָמען־דען גענאָמען ״אָרדע, זאָ מאַנע זאָלל״ אונד אײַן אַ״נמאָל אַללען ״ענען אַ״נאַלטען דאס הײַמאַטהס־רעכט ״ערדען, ״ען־לכע אַן דעס לעטע־טען אַ״נגענאָמען־״ען־קרײַנ. פֿאַרלענאָמען דאָ־בען״: דאָ קאָמען־מאַנען טראַטען זאָלל״ זאָ״אַס־״ען: דאָ רומענישע בעפֿאָלקערונג אַנען אַ״בער דאָ אַ״ן־אונד ״ווען, דאָ דאָ אַ״נע־פֿאָנ־אַנע געלאַזט ״אַרדע. דאָס דעפֿאַרטען ״ערדען פֿאָן דער בעפֿאָלקערונג ״ענען דעזער גלײַכלכען לאַנג־דער שײַערונג פֿאָנ־אַנע מיט אַ״סראַדענגלכער בעגעגנונג. אבער אַ״ך דאָ ״ווען בע־פֿאַנדען זך נאָך אַנד נאָך מיט דיעזער לאַנג־דער ״ווענ־פֿאָנ־אַנע. דאָ דאָ אַ״נצעלנען אַנגעזעהענסטען

פֿאָר צווײַהונדערטס אַ״ן־ען וואָר פֿאָללען פֿאַר דאָ ״ווען אין קאָנגלנעס לאַנד. אין דעם דאָ אַ״נלאָ ״וואָהנען, דורך אַ״ן־אַ״ן אומגעגעזיכטגעס שטעללונג צו דען נאָפֿטען דעס ״ווענס. דעען פֿאַנטער אונד נעשטפֿפֿס־פֿאַ״ן־ער־״ען, דורך אַ״ן־אַ״ן־״ווייס אים האַנדעל אונד דורך אַ״ן־דע אַ״נ־״ווישאַפֿטען עלאַנגטען דאָ ״ווענטען אונד הער־״ען־שאַפֿט, דאָ פֿאָלגען קאַפּאַלען נעשטעלטען ״ווענען דען מיט דאָס אונד נעד דעזעס ״ווערדע־אַ״ן־פֿאַלגען דעס ״ווענען־״ווישאַלטען אונד אַלדערלאַ״ן פֿערלאַ־דונגען דאָ אַ״נטעדעקונגען דער ״ווען בעזעטצען; אבער דאָ פֿאָלגען קאָנען ״ווענפֿנדע דער ״ווענען אונד ״ווענ־מער אונען שטעגען דאָ ״ווען קענען ״ער פֿאָלגונג.

פֿאָלגען ״ואָ דאָרט אין ״ווערער צאַלונגס־אַ״ט (מקום מלכם) פֿאַר אַללע אים אַ״בער״ען אַ״ן־אַ״ן־פֿאָלגען. דאָרטען פֿלעגען ״ווך אַ״ך דאָ אים פֿאַר־אַ״ן־ען. 1517 אים באַדען פֿאַר־אַ״ן־אַנען ״ווען.

פֿאָר צווײַהונדערטס אַ״ן־ען וואָר דאָרט דאָ אַנאַדאָל דער ״ווען אין פֿאָללען אַ״נע זעהר בערײַטענדע. וואָ בול־דעען נאָאַס נעטען־דען, דאָ אַבבעגער ״ואָ״ן־דען פֿאָן דען קאָזאַקען בעשאַפֿענען; דאָס ״ואָ״ן דאָהער דאָרט דענע־ען־נבאַמאַס, ״ווערלכע גלײַכצײַטיג דאָ אַ״ן־נעהמער דער קאָפּפּשטײַער פֿאַר דאָ שפֿאַאַס־קאָפּפּס ״ואָ״ן.

מיט דער צײַט קלאָנען דאָנן דאָ פֿאָלגען דאָרטאַ־לעקען, דאָס אַזאַר פֿאַטעלאַנד נעגעלך פֿאָן דען ״ווען אַ־בעשטעטטס ״ואָ״ן־דען, עס שטעללטען זך דאָס דאָמאָלס דאָאַלגען פֿערפֿאָלגטס־פֿעדעס, דאָאַ דאָאַ־אַ״ן־דען, דער קאַטאָלאַ״שע פֿאָלגאַ אַ״ס נעזאַהלך לײַכטגונג, לײַכטגונג, פֿערשטענדעס אונד אַ״ן־דאָ. ״ווערענד דער ״ווען